

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ “СВЕТИ КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Катедра „ФИЛОСОФИЯ”

АВТОРЕФЕРАТ

на

ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

за придобиване на образователно-научна степен „доктор“ по професионално
направление 2.3. Философия (Теория на познанието)

**Епистемология на понятията. Защита на концептуалния
елиминативизъм**

Докторант:

Марта Пламенова Петрова

Научен ръководител:

доц. д-р Димитър Елчинов

София, януари 2021

Дисертационният труд е обсъден и одобрен за придвижване към защита на заседание на катедра Философия към Философски факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски”, проведено на 18.01.2021 г.

Защитата на дисертационния труд ще се състои на 2021 г. в зала на СУ „Св. Климент Охридски” пред жури в състав:

доц. д-р. Димитър Елчинов

проф. дфн. Анета Карагеоргиева

доц. д-р Марина Бакалова

проф. д-р Лилия Гурова

Дисертационният труд е с обем 222 страници. Състои се от седем раздела – увод, четири основни глави, заключение и библиография. Библиографията съдържа 159 заглавия на български, английски и френски език.

Съдържание

1. Увод

- 1.1. Актуалност на темата
- 1.2. Обзор на основните резултати в областта
- 1.3. Цели и задачи на дисертацията
- 1.4. Методология на изследването
- 1.5. Кратко резюме на съдържанието на дисертацията

2. Същност (онтология) на понятията

- 2.1. Понятията като ментални репрезентации
 - 2.1.1. Ментални репрезентации – същност и видове (пропозиционални и непропозиционални), видове непропозиционални репрезентации
 - 2.1.2. Понятия и ментални репрезентации
- 2.2. Понятията като способности
- 2.3. Понятията като Фрегеански смисли

3. Теории за структурата на понятията

- 3.1. Дезидерати
 - 3.1.1. Обхват
 - 3.1.2. Интенционално съдържание
 - 3.1.3. Когнитивно съдържание
 - 3.1.4. Придобиване
 - 3.1.5. Категоризация
 - 3.1.6. Композиционалност
 - 3.1.7. Публичност
- 3.2. Класически теории
 - 3.2.1. Имаджизъм
 - 3.2.2. Дефиниционизъм
- 3.3. Посткласически теории
 - 3.3.1. Прототипна теория
 - 3.3.2. Екземплярна теория
- 3.4. Некласически теории

- 3.4.1. Теория за теорията
- 3.4.2. Информационен атомизъм
- 3.4.3. Теория за прокси-типовете
- 3.4.4. Структурен плурализъм

4. Концептуален елиминативизъм

- 4.1. Основни положения
- 4.2. Концептуалния елиминативизъм на Машъри
 - 4.2.1. Понятия и естествени видове
 - 4.2.2. Критика на концепцията за „естествени видове”
 - 4.2.3. Критика на хипотезата за необходимостта понятията да бъдат естествени видове
 - 4.2.4. Критика на предложената от Машъри алтернатива на понятията

5. Елиминативен физикализъм и понятия

- 5.1. Основания за избора на елиминативния физикализъм пред елиминативния материализъм
 - 5.1.1. Съвременни менталистски теории за съзнанието
 - 5.1.1.1. Функционализъм
 - 5.1.1.2. Редуктивен материализъм
 - 5.1.2. Критики и отговори на критиките към елиминативния физикализъм
- 5.2. Понятията в рамката на елиминативния физикализъм

6. Заключение

7. Библиография

1. Увод

1.1. Актуалност на темата

Понятията са ключов елемент в широк спектър от дисциплини – когнитивната психология, невронауката, изследването на изкуствения интелект, лингвистиката, антропологията, логиката. Общоприетият съвременен възглед е, че са конституенти на мисълта, в следствие на което имат централно място в рамките на философията на съзнанието. Концептуалният анализ се счита за един от основните начини за правене на философия, от което може да се заключи, че понятията са ключов елемент във философията по принцип. Това може да се постави под въпрос, ако под „концептуален анализ“ се разбира езиков такъв, а не анализ на понятията, но при всички положения, схващането, че концептуалният анализ има за обект на изследване понятията е силно застъпено.

На въпроси, свързани с понятията, се натъкваме в рамките на много различни дисциплини и няма как всички те да бъдат разгледани подробно. Употребата на термина „понятие“ в рамките на логиката и социалните науки например не е фокус на настоящия труд. Подробно е изследван въпросът за понятията във философията на съзнанието, когнитивната психология, философията на науката, невронауката и епистемологията. Насочването на фокуса на работата в тази насока се дължи на наличието на продължаващия и до днес дебат в рамките на философията на съзнанието по отношение на природата и най-вече структурата на понятията. Този дебат е силно повлиян от скорошни открития в рамките на емпирични науки като когнитивната психология и невронауката.

Навсякъде в дисертацията терминът „понятие“ се употребява като взаимнозаменяем с „concept“ (от англ. ез.), освен ако изрично не е уточнено друго. Съществува възможност за превод на „concept“ като „концепт“ (Боянова et al. 2001, с. 222), също така думата „notion“ на английски език може да се преведе като „понятие“ (Боянова et al. 2003, с. 38). Основната причина „понятие“ да се употребява в текста в смисъла на „concept“ е, че изразът „theories of nature and structure of *concepts*“ вече се използва в литературата на български език като „теории за природата и структурата на *понятията*“ (Карагеоргиева 2013; Карагеоргиева 2008; Карагеоргиева, Иванов 2007). Така се установява континуалност в рамките на философията/академичните практики и се улеснява работата на занимаващите се със съответната проблематика и се предотвратяват неясноти и недоразумения.

1.2. Обзор на основните резултати в областта

Съвременните въпроси свързани с понятията се отнасят до природата им, структурата им, дали са придобити или вродени и каква е връзката им с езика и концептуалния анализ. В рамките на дисертацията са разгледани три основни възможности за отъждествяването на понятията с ментални репрезентации, със способности и с Фрегеански смисли. Подробно са разгледани съществуващите теории за структурата на понятията, достигайки до извода, че никоя от тези теории не отговаря на всички дезидерати (желани черти) към една такава теория и никоя от тях не е възприета повсеместно и безкритично.

Концептуалният елиминативизъм е вторият ключов елемент в настоящия труд. Изследвани са различни варианти на елиминативистки позиции и на базата на епистемологически основания е отхвърлен традиционният тип елиминативизъм, състоящ се в отричане на съществуването на дадени същности. Изследвани са други възможни типове елиминативизъм и са предоставени аргументи за приемане на концептуален елиминативизъм от дискурсивен тип. Концептуалният елиминативизъм на Мъшъри, който е най-популярният елиминативизъм по отношение на понятията, се основава на твърдението, че понятията не сформират естествен вид, а става въпрос за няколко различни типа корпуси на знание, които се използват при категоризацията, правенето на аналогии, индукцията и други когнитивни процеси. Тази позиция е анализирана критически и са предоставени аргументи срещу предпоставките на предложената от Мъшъри Хетерогенна хипотеза.

Защитавааният в дисертацията концептуален елиминативизъм се отнася до академичните употреби на термина „понятие“, когато бива разпознаван като менталистки термин и част от експлананса и/или експланандума на психологията и невронауката. Като аргументи в полза на тази позиция са посочени липсата на публичен достъп до менталните x и свързаните с това епистемологически проблеми, ненадеждността на интроспекцията като процедура за достъп до менталните x , несъвместимостта на употребата на термина „понятие“ с откритията в рамките на невронауката и невъзможността за редуциране на менталните x до физическите такива. Като допълнителни основания за приемане на дискурсивен концептуален елиминативизъм на специализирано равнище, се явяват многозначността и полисемантичността на думата „понятие“, взета от всекидневния език,

както и неуспехът да се създаде на теория за структурата на понятията, въпреки многократните опити за това.

1.3. Цели и задачи на дисертацията

За основна цел на настоящия труд може да се посочи предоставяне на решение на проблема за природата и структурата на понятията. Тъй като решението е елиминативистко, дисертацията има за цел да предостави аргументация на елиминативната теза.

Първата задача се състои в реконструиране на проблема в съвременния му вариант. Разгледани са възможните възгледи по отношение на онтологията на понятията, като е обърнато специално внимание на тезата, че понятията са вид базова ментална репрезентация, тъй като това е водещата парадигма в рамките на когнитивната психология и философията на съзнанието. Направен е анализ на проблеми, произтичащи от приемането на реалистка позиция по отношение на менталните репрезентации по принцип. Реконструирани са дезидератите по отношение на теориите за структурата на понятията, както и самите теории. Дезидератите и теориите са подложена на критически анализ.

Втората задача се състои в изследване и типологизиране на видовете елиминативизъм. Представена е Хетерогенната хипотеза на Машъри и предпоставките ѝ са проблематизирани. Анализът и даването на аргументи против Хетерогенната хипотеза е важна задача в рамките на дисертацията. Представена е подробна защита на елиминативния физикализъм. Набелязани са епистемологически проблеми, свързани с менталистките теории за съзнанието и с теориите, имплицитно или експлицитно, допускащи ментални x като част от експананса или експанандума си. Дадени са аргументи срещу две съвременни менталистки теории за съзнанието – функционализма и редуktivния материализъм. Така е осъществена и следващата задача в дисертацията – представяне на аргументи срещу менталистката парадигма във философията на съзнанието и когнитивната психология, както и в подкрепа на тезата, че терминът „понятие“ е редно да бъде елиминиран в рамките на академичния дискурс.

1.4. Методология на изследването

Един от основните методи, използвани в рамките на дисертацията, е концептуалният анализ, като под „концептуален анализ“ се разбира „езиков анализ“ или анализ на

езиковите употреби. Въпреки някои от възраженията, които биват повдигани към въпросния метод, той може да бъде определен като „най-важният и най-обхватният метод на философията“ (Иванов 2012).

Другият основен метод, с който настоящият труд може да се характеризира, е натурализмът, разбран като цялостна позитивна нагласа към науката и търсенето на континуалност между философия и наука. За отхвърляне или потвърждаване на голям брой аргументи в дисертацията са посочени емпирични данни от изследвания, проведени в рамките на когнитивната психология, невронауката и други научни дисциплини.

2. Същност (онтология) на понятията

Посочени са два основни онтологически въпроса, свързвани с понятията – съществуват ли понятия; и ако отговорът е „да“, каква е тяхната природа. Отбелязано е също така, че под „съществуване“ в текста се разбира, че „има x “, „има такова x “, „ x е“. Разгледани са също основните позиции по отношение на природата на понятията през призмата на популярни критерии за съществуване – кванторният (Marcus 2015: 1), каузалният (Armstrong 1978), критерият за независимост от съзнанието (Lakoff 1987: 164), критериите за проследяемост, наблюдаемост (Thomasson 2008: 71). В зависимост дали понятията биват отъждествени с (1) ментални репрезентации; (2) способности; (3) Фрегеански смисли, прилагането на един или друг от горепосочените критерии може да е съвместимо с или отричащо съществуването им. Посочено е, че липсва единодушие по въпроса кой критерий (или набор от критерии) трябва да се прилага, за да се прецени дали дадено x съществува (Ibid.).

2.1. Понятията като ментални репрезентации

Тъй като отъждествяването на понятията с базови ментални репрезентации е водещата парадигма в рамките на когнитивната психология (Margolis and Laurence 2014; Engel 2011), са анализирани самите ментални репрезентации, теориите, в които се срещат, видовете ментални репрезентации и връзката им с понятията

2.1.1. Ментални репрезентации – същност и видове (пропозиционални и непропозиционални), видове непропозиционални репрезентации

Менталните репрезентации могат да бъдат определени като теоретичен конструкт в рамките на когнитивната психология и по-специално в Репрезентационната Теория за мисленето (PTM) (Pitt 2018). Репрезентациите по принцип представляват „всяко обозначение, или знак, или набор от символи, които „репрезентират“ нещо за нас, при липса на това нещо“ (Eysenck and Keane 2000: 267). „[О]бикновено това нещо е аспект на външния свят или обект на нашето въображение“ (Ibid.). В рамките на когнитивната психология се различават два основни типа репрезентации – пропозиционални и непропозиционални (аналогови) (Ibid.: 269). Първите са подобни на езика – дискретни, експлицитни, комбинират се според изрични правила и са амодални (абстрактни) (Ibid.). Вторите не са дискретни, имплицитни са, комбинират се свободно и са конкретни (Ibid.), приличат на карти, изображения и т.н.

Също така менталните репрезентации могат да бъдат разглеждани като ментални обекти със семантични свойства (Pitt 2018) – пропозиционалните могат да имат съдържание, референт/и, условия за истинност и стойност по истинност, непропозиционалните могат да имат съдържание и референт/и. Ролята на менталните репрезентации в PTM е свързана със съществуването на интенционални ментални състояния (които се отнасят до или реферират към нещо), и които представляват отношения към менталните репрезентации (Ibid.).

Можем да заключим, че природата на *менталните* репрезентации се подразбира от името им, от което следва, че в рамките на когнитивната психология се допуска някакъв тип дуализъм (тъй като *менталните* репрезентации се отнасят до обекти от *физическия* свят). Това в известна степен се явява като проблем, ако по отношение на менталните репрезентации се приложат критериите за реалност, които обичайно прилагаме на макроскопичните обекти от обкръжаващата ни среда. Реализмът се състои от два аспекта: твърдение за съществуване и независимост от убеждения, лингвистични (езикови) практики, концептуални схеми и т.н. (Miller 2016). Това определение е в синхрон с научния реализъм: „научните теории дават истинни или приблизително истинни описания на наблюдаеми или ненаблюдаеми аспекти на независим от ума свят“ (Chakravartty 2017).

В рамките на дисертацията е направено подробно изследване на прилагането на горепосочената дефиниция за реализъм към менталните репрезентации, като се достига до заключението, че реализмът по отношение на менталните репрезентации е

некохерентен/противоречив. Ако се приеме реализъм по отношение на x , се състоящ в утвърждаване на съществуването на x , независимо от убежденията ни, излиза, че убежденията като същност, постулирана в рамките на РТМ, съществуват независимо от убежденията ни, което е проблематично, тъй като в рамките на РТМ се приема, че убежденията зависят (т.е. не са независими) от други убеждения. Проблемът се запазва за всяко ментално x , постулирано в рамките на РТМ, ако РТМ се разглежда като реалистка теория, постулираща ментални x . Например излиза, че според репрезентационната теория за мисленето, умът (включително менталните репрезентации) съществува независимо от ума (включително менталните репрезентации). Проблемът се разрешава, ако се премахне изискването за независимост от дефиницията за „реализъм“, но това е проблематично, тъй като отваря възможността физическият свят да е зависим от менталния и съответно се достига до идеализъм. Скептицизмът по отношение на независимото съществуване на физически (външен) свят е проблематичен с оглед на въпроса за научния статус на когнитивната психология (която постулира съществуването на менталните репрезентации в рамките на РТМ).

Реализмът по отношение на пропозиционалните ментални репрезентации се оказва некохерентен, тъй като те не са независими от езика (а реализмът изисква независимост от езиковите практики). Същото се отнася и за реализмът по отношение на пропозиционалните и непропозиционалните ментални репрезентации, тъй като те зависят от концептуалните ни схеми (а реализмът изисква независимост от концептуални схеми). Проблематизирана е и възможността менталните репрезентации на даден индивид да бъдат независими от менталните репрезентации на друг/и индивид/и, тъй като от това допускане излиза, че дали дадена ментална репрезентация е реална зависи от това с коя ментална репрезентация бива сравнявана, което прави РТМ непълна теория.

Разгледани са няколко алтернативни възможности – например да се приеме позицията, че твърденията, отнасящи се до ментални репрезентации, имат стойност по истинност без да съществуват ментални репрезентации. Тази позиция е проблематична, тъй като не става ясно кои биха били трутмейкърите на тези твърдения. Разгледани са накратко инструментализма и елиминативния материализъм като примери за анти-реалистки позиции по отношение на менталните репрезентации.

Изводът, направен в този раздел, е че онтологическият статус на менталните репрезентации и РТМ е проблематичен, в случай че приложим критериите за реализъм, които обичайно прилагаме в рамките на науката и към научните теории.

2.1.2. Понятия и ментални репрезентации

Приемайки, че понятията са ментални репрезентации, те би следвало да са вид базови репрезентации (Margolis and Laurence 2014). Идентифицирането на понятията с базови репрезентации се съгласува с Репрезентационната Теория за мисленето. Също така е в синхрон с широко разпространената позицията, че понятията са „конституенти на мисълта“ (Margolis, Laurence 2014), (Prinz 2002: 2), (Pashler 2013: 176), (Карагеоргиева 2013: 259).

Представена е критика на базата на възможността даден индивид да е убеден, че x , без индивидът да има репрезентация със съдържание x (Margolis and Laurence 2014). Възможно е да се отговори на тази критика чрез разделянето на убежденията на експлицитни и имплицитни (Schwitzgebel 2015). Така убеждения от типа „*зебрите не носят палта в дивата природа*“ могат да се припишат на индивиди, които нямат токен на съответната ментална репрезентация в главите си. Това е свързано с т.нар. „интенционално отношение“ или „интенционална позиция“, представена от Денет (Dennett 1989: 27), позицията обаче не е изцяло реалистка и се отнася по-скоро до въпроса дали поведението на даден индивид може да се *интерпретира* по такъв начин, че да му се припише дадено убеждение. Тогава не става ясно защо да се разделят менталните репрезентации на експлицитни и имплицитни, ако в крайна сметка въпросът е как да интерпретираме нечие поведение.

2.2. Понятията като способности

Причините за отъждествяване на понятията със способности, присъщи на когнитивните агенти (позиция, защитавана от Дъмет (Dummett 1993), Бенет и Хакър (Bennett & Hacker 2008)), могат да бъдат обвързани със скептицизъм по отношение на съществуването на ментални репрезентации (Margolis and Laurence 2014). Но е възможно и да се защитава реализъм по отношение на ума/съзнанието, и все пак понятията да не се идентифицират с неща от самото съзнание.

Синтезирани са възможностите за приемане на реалистки/антиреалистки позиции по отношение на менталните x и връзката им с въпроса за природата на понятията:

- *Реализъм по отношение на менталните репрезентации и понятията, както и отъждествяването на понятията с базови ментални репрезентации.*

- *Реализъм по отношение на менталните репрезентации и понятията, но разглеждането им като различни неща.*

- Да се приеме, че менталните репрезентации съществуват, *но* понятията са способности. Например Дъмет приема съществуването на ментални образи в съзнанието – (Dummett 1993: 98), но в същото време определя „схващането на понятието *квадрат*“ като способността да се разграничават квадрати от не-квадрати, използването на думата „квадрат“ по адекватен начин в подходящи случаи и т.н. (Ibid.).
- Да се приеме, че съществуват ментални репрезентации, *но* понятията са абстрактни същности. Това е позицията на Пийкок (Peacocke 1992) например.

- *Антиреализъм по отношение на менталните репрезентации, в комбинация с реализъм по отношение на понятията.*

Макар че не е логически невъзможно да се приеме, че понятията са абстрактни x и в същото време, че менталните x не съществуват, това не е популярна позиция и не е разгледана подробно в текста, за разлика от другите възможности. Антиреализмът по отношение на менталните x в комбинация с реализма по отношение на понятията често е обвързан с отъждествяването на понятията със способности, позиция, свързана с философския бихевиоризъм, според който менталните предикати трябва да се преведат чрез поведенчески предикати. Така изречението „ X има понятие за U “ е преводимо чрез серия от изречения „ X може да различава U от не- U “, „ X може да категоризира обекти като U “ и т.н. Тъй като не става въпрос за онтологическа, а за лингвистична позиция, тя няма как да ни каже много за природата на понятията, а само за това как се употребява езикът.

2.3. Понятията като Фрегеански смисли

Една от основните причини за отъждествяване на понятията с абстрактни същности/Фрегеански смисли, вероятно е начинът, по който се употребява думата „понятие“ – казваме, че „научаваме“ или „схващаме“ понятията, от което излиза, че говорим за нещо извън съзнанието. Освен това понятията се дават като „очевиден“ пример за

абстрактни x (заедно с класовете, пропозициите, буквата 'A' и $A\delta$ на Данте) в дискусиите за разграничаването между абстрактни и конкретни x (Rosen 2018).

Пийкок (Peacocke 1992) твърди, че понятията трябва да се отъждествят с абстрактни същности. Според този възглед понятията са конституенти на пропозициите (Margolis and Laurence 2014), т.е. пропозициите също са абстрактни. Така например „Кучето е бозайник“ и „The dog is a mammal“ изразяват една и съща пропозиция и са съставени от едни и същи понятия и съответно двама индивиди могат да имат едно и също понятие.

Един от проблемите с тази позиция е скептицизмът по отношение на въпроса за съществуването на абстрактни същности по принцип – приблизително 2/3 от съвременните философи не се определят като Платонисти по отношение на абстрактните обекти (Bourget and Chalmers 2014: 14).

Марголис и Лорънс (Margolis and Laurence 2014) представят аргументи срещу тезата, че понятията са абстрактни същности, съсредоточавайки се върху доказателство, че понятията са ментални репрезентации. Поставят например въпроса: „Ако приемем, че притежаването на понятие трябва да се реализира чрез суб-персонално състояние, включващо ментална репрезентация, защо просто не кажем, че понятието е менталната репрезентация?“ (Ibid.). Също така предлагат разграничаването между типове и токени, твърдейки, че двама души могат да имат отделни токени на даден тип ментална репрезентация (понятие) (Ibid.).

3. Теории за структурата на понятията

Дали понятията ще бъдат отъждествени с абстрактни същности или с ментални репрезентации не влияе съществено на възможностите за структурирането им. По-долу са разгледани теориите за структурата на понятията, както и възможните дезидерати към една такава теория.

3.1. Дезидерати

Представените в дисертацията дезидерати са предложени от Принц (Prinz 2002), но много от тях се припокриват с изисквания към теорията за структурата на понятията, предложени от други автори (Margolis and Laurence 2014; Карагеоргиева 2013). Направен е критически анализ на някои от предложените дезидерати, и са предложени възможности за категоризиране на видовете понятия (или за съставяне на таксономия на видовете понятия).

3.1.1. Обхват

Това изискване към теорията за структурата на понятията е изключително интуитивно – една добра теория за x трябва да се отнася за (почти) всяко x . Изглежда, че много същности се приемат за понятия – те могат да бъдат класифицирани според структурата им, начина им на обработване или съдържанието им (Medin et al. 2000).

В зависимост от структурата им, могат да се разграничат понятия за съществителни и понятия за глаголи; понятия за броими и неброими съществителни; понятия за предмети и понятия за ментални събития; понятия за артефакти и понятия за естествени видове; понятия за предмети/обекти и абстрактни понятия; понятия от базово ниво, субординатни и суперординатни понятия; йерархии и парадигми (Ibid.). Някои от тези разграничения могат да се критикуват на базата на това, че отразяват граматически правила на английския език, а не разграничаване между понятия, тъй като въпросните граматически правила не отговарят на граматическите правила на други езици.

Според начина на обработването им понятията могат да се разделят на общи таксономични понятия и категории, съставени с определена цел; понятия за обекти и понятия за социални категории; стереотипи, подвидове и подгрупи (Ibid.).

Разделянето на видове понятия на базата на съдържанието им може да се направи като понятията се разселят на групи в зависимост от областите, в които се натъкваме на тях. Примери за такива области могат да бъдат фолк физика, фолк биология, фолк психология (Ibid.).

Говори се също така за булеви понятия – съдържащи отрицание (не), дизюнкция (или) и конюнкция (и) (Khemlani & Goodwin 2010).

Голям брой x се считат за понятия, съответно една добра теория за понятията трябва да обхваща всички тях или поне голяма част от тези x .

3.1.2. Интенционално съдържание

Друго изискване към теория за структурата на понятията е да обяснява как понятията реферират, как се отнасят до неща, различни от тях самите и как се отнасят до точно определени неща (Prinz 2002; Margolis and Laurence 2014). Референцията обичайно се разбира като връзка между езикови изрази и неща от света в рамките на референциалистките теории за езиковото значение. Под въпрос е защо на ментални x (които

са публично ненаблюдаеми) се приписва такова свойство, при положение, че референцията е доста загадъчна връзка, дори когато се приписва на езикови изрази.

3.1.3. Когнитивно съдържание

Ако все пак се приеме, че понятията реферират, това неминуемо води до необходимостта да се обясни как:

- *C* и *D* са две отделни понятия, имащи един и същ референт.
- Можем да имаме обособени (индивидуализирани) понятия без референти.
- *C* и *D* могат да имат различни референти, но да изглеждат подобни (еднакви).

За да се обяснят горните, се допуска, че в добавка към интенционалното съдържание, понятията имат и когнитивно съдържание. Онтологическият статус на когнитивното съдържание е проблематичен – при Фреге ролята на когнитивно съдържание играе смисълът. Фреге често бива интерпретиран като платонист по отношение на въпросното *x*, от което излиза, че, ако се придържаме към позицията му, трябва да приемем, че когнитивното съдържание е абстрактен обект. Принц също поставя въпроса (Prinz 2002: 7), но не дава окончателен отговор – ментално *x* ли е когнитивното съдържание или абстрактно, част от понятието ли е отделно, как са свързани помежду си.

3.1.4. Придобиване

Двата основни варианта за сдобиване с понятия, ако се приеме, че те са ментални репрезентации, е да се допусне, че са вродени или че са придобити. Съществуват и междинни позиции, според които част от понятията са вродени. Всъщност радикалния нативизъм (твърдението, че всички понятия са вродени) не е популярна позиция (Margolis and Laurence 2014), тъй като е силно контраинтуитивен. При всички положения теорията за структурата на понятията е добре да дава правдоподобно обяснение за начина за сдобиване с понятия. Това не е в сила, ако понятията се разглеждат като абстрактни същности – тогава би било редно да обяснява как имаме достъп до тях.

3.1.5. Категоризация

Приема се, че теорията за структурата на понятията трябва да дава обяснение за начина, по който индивидите категоризират (Ibid.; Prinz 2002; Eysenck and Keane 2000).

Също така теорията трябва да обяснява някои находки от когнитивната психология – т.нар. „ефект на типичността“ (Rosch 1973) и базисното ниво на категоризация.

3.1.6. Композиционалност

Композиционалността е дезидерат към теорията за структурата на понятията (Margolis and Laurence 2014; Prinz 2002), който се изразява в допускането, че мисленето е продуктивно и систематично. Допуска се, че мисленето е продуктивно, на базата на това, че от ограничен брой понятия и правила за комбинирането им могат да се съставят огромен брой мисли. Систематичността се изразява в това, че разбирането на определени мисли, по необходимост води до разбирането и на други.

Обичайно композиционалността се приписва на езика/думите/езиковите изрази (Szabó 2017; Johnson 2020). Могат да се повдигнат критики срещу позицията, че езикът е композиционален, на базата на това, че съществуват множество идиоми, сложни изрази и т.н., чието значение не може да се изведе на базата на значенията на конституентите им. Може да се проблематизира и пренасянето на това предполагаемо свойство на езика към мисленето.

3.1.7. Публичност

Последното изискване към теорията за структурата на понятията, на което ще се спрем, се изразява в това, че понятията трябва да бъдат споделими между различни индивиди и при един и същ индивид в различни моменти от време (Prinz 2002: 14). Смята се, че ако понятията не са споделими, комуникацията би била невъзможна. Разбира се, други теории обясняващи поведението (и съответно комуникацията), недопускащи ментални x в експананса си, не биха изисквали и отговор на въпроса как понятията могат да бъдат споделими в този смъсил. Този дезидерат е проблематичен от епистемологическа гледна точка, тъй като нямаме на лице публичен достъп до менталните x на различни индивиди, за да ги сравняваме и да проверим дали са еднакви или различни.

3.2. Класически теории

3.2.1. Имаджизъм

Имаджизмът е възглед, според който понятията са извлечени от съзнателни перцептивни състояния (Prinz 2002: 26). Сблъсквайки се с обект, той създава съзнателно състояние в сетивните ни системи, състоянието оставя паметова следа, която по-късно може да бъде извлечена наново, за да репрезентира обекта, който я е предизвикал или категорията, към която принадлежи (Ibid.). Понятия могат да се пораждат и чрез размишление върху менталните ни състояния (Ibid.). Имаджизмът има малък обхват, среща проблеми и във връзка с интенционалното съдържание, но пък обяснява добре когнитивното съдържание и дава уместно обяснение за начина, по който се сдобиваме с понятия. Също така дава добро обяснение по отношение на категоризацията и справя се с ефекта на типичността. Среща проблеми по отношение на базисното ниво на категоризация. Донякъде обяснява композиционалността, но пък среща проблеми с изискването за публичност.

3.2.2. Дефиниционизъм

Дефиниционизмът (Prinz 2002: 32; Margolis and Laurence 2014) е теория, според която дадено лексикално понятие *C* има дефиниционна структура, тоест е съставено от по-прости понятия, които изразяват заедно необходимите и достатъчни условия, за попадане под *C*. Теорията няма голям обхват и среща някои проблеми по отношение на интенционалното съдържание, но обяснява добре когнитивното съдържание. Дефиниционизмът среща проблеми по отношение на дезидерата за придобиването на понятията, както и във връзка с категоризацията. Не предвижда ефекта на типичността и базовото ниво на категоризация. Теорията обяснява относително добре композиционалността, но пък среща някои проблеми по отношение на публичността.

3.3. Посткласически теории

3.3.1. Прототипна теория

Според прототипната теория понятията имат прототипна (вероятностна) структура, като прототипите са или сбор от типични/характерни свойства, или най-добрият пример за дадено понятие (Eysenck and Keane 2000: 317). Теорията има голям обхват, но среща критики във връзка с интенционалното съдържание. Дава добро обяснение по отношение на когнитивното съдържание, придобиването на понятията, ефекта на типичността и

базисното ниво на категоризация. Теорията обяснява като цяло добре категоризацията, но среща и някои проблеми. Прототипната теория среща критики във връзка с композиционалността и изискването за публичност.

3.3.2. Екземплярна теория

Според екземплярната теория понятията са множества от екземпляри (Machery 2009: 93), а екземплярите от своя страна са ментални репрезентации, сформирани въз основа на конкретни събития/примери. Теорията има много голям обхват, но среща критики във връзка с интенционалното съдържание. Дава добро обяснение по отношение на когнитивното съдържание, придобиването на понятията, ефекта на типичността и базисното ниво на категоризация. Справя се добре с категоризацията, но среща и някои проблеми във връзка с този дезидерат. Екземплярната теория обяснява композиционалността, но търпи критики във връзка с изискването за публичност на понятията.

3.4. Некласически теории

3.4.1. Теория за теорията

Според една разновидност на теорията, понятията имат структура на мини-теории за категориите, които репрезентират (Prinz 2002: 76). Другата разновидност на теорията разглежда понятията като части от теории (Machery 2009: 102). Теорията има голям обхват, но среща проблеми във връзка с интенционалното съдържание. Справя се добре с изискването за обяснение на когнитивното съдържание и дава правдоподобно обяснение за придобиването на понятията. Теорията за теорията обяснява много добре категоризацията, ефекта на типичността и базовото ниво на категоризация. Среща критики във връзка с композиционалността и публичността.

3.4.2. Информационен атомизъм

Основният поддръжник на теорията – Джери Фодор – определя двата основни компонента на теорията по следния начин (Fodor 1998: 121): (1) *Информационна семантика*. Съдържанието на дадено понятие е конституирано номологично, чрез връзка между съзнанието и света. (2) *Концептуален атомизъм*. Повечето лексикални понятия

нямат вътрешна структура. Теорията има голям обхват и обяснява относително добре интенционалното съдържание. Информационният атомизъм среща проблеми във връзка с когнитивното съдържание, както и по отношение на въпроса за придобиването на понятията. Теорията не обяснява категоризацията, ефекта на типичността и базисното ниво на категоризация, среща и някои критики във връзка с композиционалността, както и по отношение на публичността.

3.4.3. Теория за прокси-типовете

Теорията за прокси-типовете, предложена от Джеси Принц (Prinz 2002), е представител на т.нар. „понятиен емпиризм“, според който „[в]сички (човешки) понятия са копия или комбинации от копия на перцептивни репрезентации“ (Ibid.: 108). Принц предлага да се съчетае информационният елемент от информационния атомизъм със семантична структура – така излиза, че понятията са семантично интерпретируеми x , които получават интенционалното си съдържание чрез информационни връзки (Ibid.: 123). Теорията среща проблеми във връзка с обхвата си, но се справя донякъде добре с интенционалното съдържание. Теорията обяснява добре когнитивното съдържание и начина на придобиване на понятията. Справя се добре с категоризацията и ефекта на типичността, но среща проблеми с базисното ниво на категоризация. Теорията може да бъде критикувана във връзка с композиционалността и среща проблеми във връзка с публичността.

3.4.4. Структурен плурализъм

Основната теза на плурализма е, че понятията имат различни типове структури (Margolis and Laurence 2014). Според първия вид различни типове структури са компоненти на дадено понятие (Ibid.), то е съставено от части, всяка от които е съдържа различен тип знание (дефиниция, прототип, екземпляр, теория и т.н.), частите са свързани и координирани (Machery 2009: 64). Този тип теории са известни още като хибридни теории (Ibid.; Weiskopf 2009) и варират в зависимост от това какви са постулираните в рамките им части. Според втория тип плурализъм екземплярът, прототипът, теорията и т.н. са отделни понятия (Weiskopf 2009). Плуралистичните теории се справят добре с изискването за обхват към теорията за структурата на понятията, но срещат проблеми във връзка с интенционалното

съдържание. Справят се добре с когнитивното съдържание, придобиването на понятията, а плурализмът обяснява добре и категоризацията. Хибридните теории срещат критики във връзка с категоризацията. Плурализмът и хибридните теории обясняват ефекта на типичността и базовото ниво на категоризация, но срещат проблеми във връзка с композиционалността, както и с изискването за публичност на понятията.

Нито една от представените теории не е универсално приета и не отговаря на всички дезидерати, което може да се разглежда като признак, че дезидератите са неправилно подбрани или да доведе до скептицизъм по отношение на възможността за съставяне на такава теория изобщо.

4. Концептуален елиминативизъм

4.1. Основни положения

Съществуват няколко различни елиминативистки позиции. Онтологическа версия на този възглед може да се синтезира по следния начин: елиминативизмът по отношение на x , е позиция, отричаща съществуването на x (Ramsey 2020). Този тип позиция може да се разглежда и като състояща се в твърдение за отсъствието или липсата на референти на даденото x . Друг тип елиминативизъм, обвързан с онтологическа позиция, е елиминативизмът на базата на това, че x не е естествен вид (Taylor & Vickers 2017). В този случай не става въпрос за теза, отричаща наличието на референти на x , а твърдение, че те не са от определен тип. Елиминативизмът може да бъде и неонтологическа позиция, а да се поддържа на базата на прагматизъм – да се твърди, че е безполезно или неползотворно да се говори за x . Прилагайки трите типа елиминативизъм към понятията, можем да разграничим следните тези, които могат да се разбират като концептуарен елиминативизъм:

1. Понятията не съществуват (терминът „понятие“ няма екстензия/референти) и съответно трябва да се елиминира от научния дискурс.

2. Терминът „понятие“ има екстензия/референти, но не обозначава естествен вид, следователно трябва да се елиминира от научния дискурс.

3. Независимо дали понятията съществуват и дали терминът „понятие“ има екстензия/референти, терминът трябва да се елиминира от научния дискурс, тъй като е неползотворен, вреден, подвеждащ.

4.2. Концептуалния елиминативизъм на Машъри

Концептуалният елиминативизъм на Машъри е най-популярната елиминативистка теза към момента и е представен чрез предложената от него Хетерогенна хипотеза. Тя може да се синтезира по следния начин: (1) За всяка категория от обекти (за всяка субстанция, събитие и т.н.), даден индивид обикновено притежава няколко понятия, т.е. корпуси на знания, извлечени по подразбиране от дългосрочната памет и използвани, когато категоризира, разсъждава индуктивно, дедуктивно или прави аналогии. (2) Тези ко-реферирани понятия (наричани от Машъри „фундаментални понятия“) имат много малко общи черти (съответно не сформират естествен вид). (3) Прототипите, екземплярите и теориите са измежду тези понятия. (4) Прототипите, екземплярите и теориите се използват в различни когнитивни процеси, т.е. имаме налице вместо един, поне три такива процеса, за всеки фундаментален вид понятие. (5) Терминът „понятие“ следва да се елиминира от теоретичния речник на психологията (Machery 2009: 52-53).

4.2.1. Понятия и естествени видове

В дисертацията са представени различни подходи към естествените видове – есенциализмът, клъстерният подход и смесения/разнороден реализъм, защитаван от Дюпре (Dupré 1993). Защитаваният от Машъри възглед по отношение на естествените видове се изразява в следното: естествен вид е клас от същности, за които могат да бъдат направени много научни генерализации; членовете му имат склонност да споделят много общи свойства; генерализациите не са случайни; има поне един каузален механизъм, обясняващ защо членовете на класа са склонни да имат свойствата, които имат; класът не е подмножество на по-голям клас, за който могат да се формират същите генерализации (Machery 2009: 232-233).

При така представената концепция за естествените видове, излиза, че понятията са естествени видове – всъщност има много генерализации, които могат да бъдат направени за понятията и те имат много общи свойства – използват се при категоризиране, правене на индукции и т.н.; относително стабилни корпуси на знание са и са запазени в дългосрочната памет; извличат се от дългосрочната памет по подразбиране; ко-реферират. Може да се проблематизира и изискването понятията да имат *много* общи свойства, тъй като не е ясно колко точно свойства са *достатъчни*.

4.2.2. Критика на концепцията за „естествени видове“

Машъри претендира, че предложеният от него елиминативизъм не е обвързан с традиционните елиминативистки тези, а го нарича „научен елиминативизъм“ (Ibid.: 230). Терминът „понятие“ има референти, но не обозначава естествен вид (Ibid.). Основен проблем на традиционния елиминативизъм е онтологическата му ангажираност, но елиминативизмът, базиран на тезата, че x не е естествен вид, също е обвързан с онтологическа позиция. От една страна е обвързан с реализъм по отношение на референтите на x , а освен това и с реализъм по отношение на „естествените видове“, което го прави още по-проблематичен от традиционния елиминативизъм.

4.2.3. Критика на хипотезата за необходимостта понятията да бъдат естествени видове

Машъри предлага говоренето за „понятия“ да се замести с говорене за „прототипи“, „екземпляри“ и „теории“ (Ibid.: 242). Аргументът може да бъде синтезиран по следния начин:

1. Терминът „понятие“ не обозначава естествен вид.
2. Термините „екземпляр“, „прототип“ и „теория“ обозначават естествени видове.

Следователно:

3. Вместо „понятие“, трябва да използваме „екземпляр“, „прототип“ и „теория“.

Тезата е може да се разглежда като прескриптивна по отношение на речника, който трябва да се използва. От предпоставки (1) и (2) обаче не следва непременно (3), за да бъде (3) валидно следствие на аргумента е редно да се направи още едно допускане: В речника на когнитивната психология трябва да се използват само термини, обозначаващи естествени видове. Това обаче не е обосновано, тъй като не е необходимо в речника на дадена дисциплина да се използват само и единствено термини, обозначаващи естествени видове, някои термини могат да се употребяват на базата на тяхната полезност, а говоренето за „понятия“ е значително по-лесно и удобно, от говоренето за „екземпляри, прототипи и теории“.

4.2.4. Критика на предложената от Машъри алтернатива на понятията

Друга критика, която засяга Хетерогенната Хипотеза е, че тя не е фалсифицируема, т.е. не е опровержима и съответно не може да ѝ бъде приписан научен статус. На пръв поглед проверимите (или евентуално опровержими) твърдения са (1) наличието на няколко вида фундаментални понятия, пазени в дългосрочната памет и използвани по подразбиране при категоризацията, индукцията и т.н., (3) съществуването на прототипи, екземпляри и теории (които са такива понятия), (4) наличието на различни процеси, използващи съответните екземпляри, прототипи и теории. Не е налична процедура за опровергаване на предпоставка (3) в нейната цялост. Предпоставка (1) че фундаменталните понятия се пазят в дългосрочната памет и да се използват по *подразбиране* (1) също е проблематична, тъй като категоризацията може да се обясни и чрез модела на Барслоу според който понятията са временни конструи в краткосрочната памет, извлечени от знания в дългосрочната памет и не включва знания, извлечени от дългосрочната памет *по подразбиране*. За наличието на три отделни категоризационни процеса, три индуктивни, три дедуктивни и т.н., базирани съответно на прототипите, екземплярите и теориите (4) също не е представена надеждна фалсификационна процедура.

Заклучението е, че Хетерогенната хипотеза, представена от Е. Машъри като възможно решение на проблема за структурата на понятията, е силно проблематична. Твърдение (2), според което ко-рефериращите понятия имат много малко общи черти (съответно не сформират естествен вид), е онтологически ангажирано със спорна теза за съществуването на такива x , които са естествени видове. Освен това е обвързано с референциалистка теория за значението, което е проблематично, тъй като твърдението не може да бъде обосновано емпирично. Твърдение (5), според което терминът „понятие“ следва да се елиминира от теоретичния речник на психологията, също не засяга емпирично измеримо състояние на нещата и е съмнително дали може да бъде защитено от прагматическа гледна точка, тъй като е възможно да се претендира за полезността на термина „понятие“ дори в случай, че останалите постулати на Хетерогенната Хипотеза изразяват истинни твърдения. Дори твърдения (1), (3) и (4), постулиращи съществуването на прототипи, екземпляри, теории, извлечени по подразбиране от дългосрочната памет, посредством съответстващи им отделни процеси на категоризация, индукция и т.н., не могат да се фалсифицират. Въпреки че фалсификацията не е единствено необходимо и достатъчно условие за приписване на научност на дадена теория или хипотеза, съществува известен консенсус, че е необходимо

научните твърдения да бъдат опровержими (Hansson 2017), какъвто не е случаят с разгледаната хипотеза в настоящия ѝ вид. На базата на това може да се гледа скептично на въпроса за научния характер на Хетерогенната хипотеза.

5. Елиминативен физикализъм и понятия

Допускането, че понятията са тип *ментални* репрезентации имплицира, че по принцип има (или че съществуват) такива x , които са ментални. Наличието на различни теории за структурата им и опитите да се докаже, че понятията са прототипи, екземпляри, теории, смесица от някои от изброените или нещо друго, предполага, че понятията не просто съществуват, а и че могат да бъдат изследвани. Начинанието би се обезсмислило, ако е вярно (1) и/или (2):

1. Не съществуват ментални x . Материализмът/физикализмът е верен и за всяко x : x е материално/физическо.

2. Нямаме епистемологически достъп до менталните x , независимо дали съществуват или не.

(1) и (2) биха могли да бъдат предпоставки за концептуален елиминативизъм, при условие че понятията се разглеждат като ментални x (репрезентации). Възможно е да се съставят два аргумента:

Онтологически аргумент:

1. Понятията са ментални x .
2. Ментални x не съществуват/съществуват само материални/физически x .

Следователно:

3. Не съществуват понятия.

Епистемологически аргумент:

- 1*. Понятията са ментални x .
- 2*. Нямаме надежден достъп до менталните x /не можем да имаме знание за менталните x .

Следователно:

- 3*. Нямаме надежден достъп до понятията/не можем да имаме знание за понятията.

Редно е да се направи следното разграничение между материализъм и физикализъм, въпреки че двата термина понякога се използват като взаимнозаменяеми (Stoljar 2010;

Stoljar 2017) – елиминативният материализъм е онтологическа позиция, отричаща съществуването на ментални x в рамките на дебата за тялото и съзнанието, елиминативният физикализъм е теза, отнасяща се до дискурса по отношение на менталните x (т.е. лингвистична позиция).

5.1. Основания за избора на елиминативния физикализъм пред елиминативния материализъм

Основното преимущество на физикализма пред материализма е, че вторият е онтологическа позиция, която се сблъсква с епистемологически проблем – няма как да обосновем какво няма в реалността, освен ако нямаме достъп до цялата реалност и този достъп е надежден, а имаме основания да се съмняваме, че случаят е такъв. Аргумент по отношение на елиминативния физикализъм, които не включва отричане на съществуването на ментални x , може да бъде представен по следния начин:

1. Психологията и невронауката имат един и същ експанандум – поведението.
2. Психологическият експананс (използващ менталистки термини) и невронаучният експананс (използващ физикалистски термини) са нередуцируеми.
3. Невронауката има по-голяма обяснителна мощ в сравнение с психологията.

Следователно:

4. За обяснение и предвиждане на поведението е редно да се позоваваме на невронаучната теория.

5.1.1. Съвременни менталистки теории за съзнанието

Като основна разлика между физическите и менталните x може да се посочи типът достъп, който имаме до тях – физическите x са публично достъпни, а менталните са частни/лични (Robinson 2020). Това разграничаване е с епистемологически характер – отнася се до начина, по който имаме знание за едните и другите x . Функционализмът и редукутивния материализъм са актуални позиции в съвременния дебат по отношение на съзнанието, затова са разгледани по-подробно. Двете позиции имат метафизическо и лингвистично четене – метафизическите им варианти се отнасят до въпроса какво са менталните x , а лингвистичните – до въпроса за значението на менталните предикати.

В рамките на функционализма, това, което прави дадено x ментално x , е ролята или функцията му в системата, в която участва (Levin 2018). Според функционалистите нещо е болка, ако е причинено от телесно нараняване, последвано от убеждението, че нещо не е наред с тялото, желание за прекратяване на състоянието и в крайна сметка причиняващо стенания и охкания (Ibid.).

Другата актуална теория, която се занимава с въпроса за менталните x , е редуktivният материализъм, наричан още Теория за идентичността. В рамките му се приема, че „съзнателните състояния и процеси са тъждествени на мозъчни състояния и процеси“ (Smart 2017).

Излиза, че менталните x могат да заемат следните позиции в теориите, в които се срещат:

1. Менталните x са функционални – нетъждествени на, нередуцируеми до и каузално обвързани с физическите x (функционализъм).

2. Менталните x са физически – тъждествени на и редуцируеми до физически x (редуктивен материализъм).

Лингвистичните позиции, свързани със съответните теории, отнасящи се до менталните предикати, могат да бъдат:

1. Значението на менталните предикати се подразбира имплицитно, благодарение на ролята, която имат в теориите, в които се срещат (напр. фолк психологията) (функционализъм).

2. Значението на менталните предикати е същото като значението на физикалистките предикати – едните и другите реферират към едни и същи x (редуктивен материализъм).

3. Значението на менталните предикати трябва да се анализират чрез изречения, описващи поведение или склонност/вероятност за настъпване на дадено поведение (бихевиоризъм).

5.1.1.1. Функционализъм

В дисертацията е представена връзката между функционализма и фолк психологията, което от една страна обяснява интуитивността на функционализма, но създава проблем, тъй като в рамките на фолк психологията менталните x играят ролята на експлананс, а когнитивната психология, която е имплицитно функционалистка, ги третира

като експланандум. Това поражда епистемологически проблем, тъй като достъпът до менталните x е частен, а не публичен и може да се осъществи единствено чрез интроспекцията, която е крайно ненадеждна процедура за получаване на знания.

5.1.1.2. Редуктивен материализъм

В десертацията е изследвана възможността за редуциране психологическата теория до невронаучна такава. Приведени са свидетелства, че психологията и невронауката имат един и същ експланандум – поведението – и то е нещото, за което двете дисциплини се опитват да дадат обяснение. Експланансът обаче се различава, тъй като психологическият такъв (или поне този, който срещаме в рамките на когнитивната психология) може да включва ментални предикати, означаващи публично ненаблюдаеми същности. Ако приемем, че понятие е менталистки термин (означаващ базова ментална репрезентация в рамките на когнитивната психология), то според редуктивния материализъм би следвало „е понятие“ да може да се замести с „е физическо (мозъчно) x “. Наличието на нещо физическо в мозъка, което да отговаря на „понятие“, обаче е отхвърлено в рамките на невронауката (Buckner and Garson 2019).

Другият проблем на Теорията за теорията е, че тъждествеността (или нетъждествеността) на менталните и физически x не може да бъде обоснована, поради липсата на публичен достъп до менталните x .

5.1.2. Критики и отговори на критиките към елиминативния физикализъм

Оборена е често срещаната критика към елиминативизма, че е самопроверяващ се (Mandik 2014; Ramsey 2020) – елиминативните физикалисти не биха твърдели, че не съществуват убеждения, ако не са убедени в това. Отговор на аргумента е, че в него е допусната неформална логическа грешка, а именно приемане на твърдението от извода или заключението в предпоставката.

Тъй като елиминативният физикализъм разглежда фолк психологията като теория (т.нар. теория за теорията), следващата често срещана критика (Mandik 2014; Ramsey 2020) се отнася до отхвърляне на твърдението, че тя е такава. Кантрааргументите са два: (1) от фолк психологията могат да се извеждат теоретико-подобни твърдения; (2) не е необходимо фолк психологията да е теория, за да се предпочете невронауката пред нея.

Третият често разглеждан аргумент срещу елиминативния физикализъм (Mandik 2014; Ramsey 2020) е, че фолк психологията е полезна и вярна, поне до известна степен, теория, тъй като успяваме в голяма част от случаите да предвидим човешкото поведение благодарение на нея. Отговорът е, че експланансът на невронауката е по-резултатен в сравнение с този на фолк психологията, поради което няма причина да предпочетем втората.

Друг обикновено разглеждан аргумент срещу елиминативизма е този от интроспекция (Mandik 2014; Елчинов 2016). Той се изразява в твърдението, че менталните обекти и състояния са достъпни чрез интроспекция. Проблемът е, че както беше посочено, интроспекцията далеч не е надеждна процедура за получаване на знание.

Последният аргумент е този на Стич (Stich 1991; Stich 1996), разгледан е от Рамзи и Елчинов (Ramsey 2020; Елчинов 2016). Състои се в следното: не е ясно колко точно голямо трябва да бъде несъответствието между твърдение и реалност, за да можем да кажем, че постулираните от фолк психологията състояния, процеси и т.н., не съществуват. Този аргумент е валиден, в случай че приемем референциалистка теория за езиковото значение, а това не е необходимо – можем да кажем, че термините на фолк психологията не са безсмислени, просто тяхната обяснителна стойност е много по-ниска в сравнение с тази на невронауката.

Направеният извод е, че никоя от критиките, отправяни срещу елиминативния физикализъм, не успява да опровергае последния, което не е така, що се отнася до конкурентните му теории за природата на съзнанието.

5.2. Понятията в рамката на елиминативния физикализъм

По всичко изглежда, че терминът „понятие“ няма място в една завършена физикалистка теория, претендираща да има научен статус. Ако приемем например, че експланандумът на такава теория би се състоял от изречения, описващи поведение (или склонности за настъпване на поведение), в експлананса би имало изречения, описващи мозъчни състояния (или други физически състояния на организма). Докато „е понятие“ се приема за предикат, означаващ ментално x , което е публично недостъпно, то просто не е предикат, който би бил част от една физикалистка теория.

Възможно е терминът да се запази, ако се промени употребата му – например, ако се предефинира в термини за наблюдаемо поведение. Например да се приеме, че „има понятие за X“ е изречение, което е взаимнозаменяемо с изречението „може да разграничава X от не-X“, където под разграничаване се има предвид извършване на дадена публично наблюдаема дейност – даване на вербален отчет, посочване и т.н. Би било възможно запазването на термина „понятие“, и ако употребата се промени и „е понятие“ започне да се използва за означаване на някакво мозъчно (или физическо) x . Вземайки предвид откритията в рамките на невронауката, последният вариант не изглежда особено обещаващ, но и той не би бил напълно изключен. Промяната на значението (или употребата) на даден термин не е нещо нечувано в рамките на науката, така че „е понятие“ може да започне да се използва по различен начин, от този, по който се е ползвал до момента. При липсата на промяна в значението на термина обаче и при запазване на досегашното менталистко значение, терминът би следвало да се елиминира от речника на която и да е физикалистка теория.

Освен ненадеждния и частен достъп до менталните x , което поражда епистемологически проблем за изследването им, има и други основания за приемането на елиминативния физикализъм и в частност на концептуалния елиминативизъм. Част от тези основания са с емпиричен характер – колкото и зле да е дефиниран терминът „понятие“, изглежда, че нищо в мозъка не отговаря на това описание. Други основания за приемането на концептуалния елиминативизъм са с прагматически характер – от една страна имаме налице множество неуспешни опити за създаване на теория за структурата на понятията. Липсва единодушие по въпроса коя от теориите описва добре структурата на понятията, въпреки наличието на разнообразни опити да се създаде такава теория. Също така думата „понятие“, взета от всекидневния език, е многозначна – може да се използва като означаваща ментално/психологическо x , а също и като означаваща абстрактно x , независимо от когнитивните агенти и менталния им живот. Двата типа употреби са уместни в различни контексти и не може да се каже кое значение е „правилно“, тъй като просто и двете съответстват на начини, по които думата се употребява от говорителите на всекидневния език. Тази многозначност е предпоставка за елиминация, тъй като поражда вербални неразрешими спорове и полемики. От казаното дотук излиза, че имаме няколко различни основания за елиминиране на термина „понятие“ на специализирано/академично/научно равнище или за приемане на т.нар. концептуален елиминативизъм. Основанията са (1)

епистемологически; (2) емпирични; (3) лингвистични; (4) прагматически. Въпреки че най-популярният в момента концептуален елиминативизъм е този на Машъри, това не е типът елиминативизъм защитаван в текста, тъй като е онтологически ангажиран. Предложеният тук концептуален елиминативизъм е от дискурсивен тип и се отнася до елиминиране на някои от специализираните употреби на термина „понятие“. Освен това предпоставките за приемането му не са онтологически, а епистемологически и прагматически.

6. Заключение

Изводът от проведеното изследване на понятията в хода на дисертацията е, че имаме налице сериозни основания за елиминиране на термина „понятие“ на специализирано/академично и научно равнище. Създаването на теория за структурата на понятията се увенчава с неуспех до този момент, въпреки че не липсват опити за изпълнението на тази цел. Възможно е това да се дължи на неправилно подбрани дезидерати към една такава теория. Много е вероятно също така да оказва влияние фактът, че думата „понятие“, взета от всекидневния език, е многозначна, не е операционализирана и може да бъде употребявана поне по няколко различни начина, както стана ясно при разглеждането онтологическия въпрос за природата на понятията.

Ако се приеме, че понятията са ментални репрезентации, теза, която имплицитно или експлицитно се допуска в рамките на когнитивната психология, се натъкваме на проблема за невъзможността за осъществяване на публично изследване на менталните x по принцип. Дефинирането на менталните x според функционалната им роля пък, води до незабележимо изместване на менталните x от експанандума към експананса на психологията. Редуцирането на понятията до някакви мозъчни x също се увенчава с неуспех – данните, които имаме до момента, за начина, по който функционира нервната система, не потвърждават наличието на нещо, подобно на понятие, в мозъка или другаде в организма.

Разграничаването на типове елиминативизъм се оказва изключително ползотворно – така елиминативистките позиции не е необходимо да се състоят в отричане на съществуването на дадено x и съответно не срещат епистемологическия проблем, с който се характеризират традиционните онтологически елиминативистки тези. Въпреки че в дисертацията се достига до извода, направен и в рамките на Хетерогенната хипотеза, предложена от Машъри – че терминът „понятие“ трябва да се елиминира в рамките на

специализираните дисциплини, целящи даването на обяснение за човешкото поведение, предпоставките, за достигане до този извод, са коренно различни. В дисертацията са предоставени възражения към предпоставките на Хетерогенната хипотеза – всяка от тези предпоставки може да се разглежда като проблематична в една или друга степен.

Приемането на концептуалния елиминативизъм би могло да спести губенето на време и ресурси в търсенето на някакво x , което макар да изглежда интуитивно неелиминаруемо, всъщност се оказва излишно. Тази елиминация (в рамките на психологията, невронауката и други дейности, занимаващи се с обяснение на поведението), не предполага, че терминът не може да се употребява във всекидневното или в рамките на други специализирани дисциплини – стига да бъде операционализиран и/или да е полезен/ползотворен в съответната област. Разбира се, не е изключено промените в употребата на термина (или елиминацията му) да доведат до промени и във всекидневните практики на говорене, тъй като в крайна сметка има континуалност между научния и всекидневния дискурс.

Като приноси на дисертацията могат да се посочат:

1. Изследване на прилагането на критерии за съществуване, обичайно използвани във философията на математиката, към съществуващите позиции по отношение на природата на понятията.
2. Предоставяне на оригинална критика към менталните репрезентации, когато бъдат разглеждани като реални, по начина, по който биват разглеждани същностите, постулирани в рамките на научни теории.
3. Предоставяне на систематичен обзор и критика на съществуващите теории за структурата на понятията, включително на съвременни такива, станали популярни през 21ви век.
4. Предоставяне на аргументи спрямо всяка от предпоставките на Хетерогенната хипотеза, предложена от Машъри.
5. Разбор и систематизация на съществуващите типове елиминативизъм и предлагане на аргументи в полза някои съвременни елиминативистки позиции.
6. Предлагане на аргументи в полза на елиминативния физикализъм, пред елиминативния физикализъм, функционализма и Теорията за идентичността.
7. Прилагане на контрааргументи срещу елиминативния физикализъм.
8. Защитаване на концептуален елиминативизъм на базата на (1) епистемологически; (2) емпирични; (3) лингвистични; (4) прагматически предпоставки.

7. Библиография

1. Боянова, С., Илиева Л., Кильовски В., 2001, Златанова Е., *Английско-български речник*, 3^{то} издание, Gaberoff, В. Търново.
2. Боянова, С., Илиева Л., Кильовски В., 2003, *Българско-английски речник*, 4^{то} издание, Gaberoff, В. Търново.
3. Елчинов, Димитър. 2016. *Съзнание и поведение*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“.
4. Иванов, Д. 2012. Основни методи в съвременната философия. *Философия*. кн. 3, 2012.
5. Карагеоргиева, А. 2008. *Философия на съзнанието*. София: Издателство „Библиотека 48“.
6. Карагеоргиева, А. 2013. *Увод в съвременната теория на познанието*. София: Издателство „Проектория“.
7. Карагеоргиева, А., Иванов, Д., 2007. Природа и структура на понятията според “Философски речник на всекидневния език”. *Философски алтернативи*. No: 4: 50-65.
8. Фреге, Г. 1892а. *Върху смисъла и значението*. В: Бешкова, А., Латинков, Е., Полименов, Т., Моллов, Б. (съст.). 2003. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“. София.
9. Фреге, Г. 1892б. *Върху Понятието и предмета*. В: Бешкова, А., Латинков, Е., Полименов, Т., Моллов, Б. (съст.). 2003. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“. София.
10. Adajian, Thomas, "The Definition of Art", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Fall 2018 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/fall2018/entries/art-definition/>>.
11. Andler, D. 2016. *La silhouette de l'humain. Quelle place pour le naturalisme dans le monde d'aujourd'hui?*. Gallimard.
12. Arabatzis, T. 2006. *Representing Electrons: A Biographical Approach to Theoretical Entities*. University of Chicago Press.

13. Aristotle. 1961. *De Anima, Books II and III*. D. W. Hamlyn, trans. Oxford: Oxford University Press.
14. Armstrong, D. M. 1970. *The Nature of Mind*. In C. V. Borst, ed., *The Mind/Brain Identity Theory*. London: Macmillan.
15. Armstrong, David. 1978. *A Theory of Universals: Universals and Scientific Realism*. Volume II. Cambridge: Cambridge University Press. Lakoff, G. 1987. *Women, fire and dangerous things*. Chicago: University of Chicago Press.
16. Armstrong, S. L., Gleitman, L. R., & Gleitman, H. 1983. What some concepts might not be. *Cognition*. 13: 263–308.
17. Avramides, Anita, "Other Minds", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2020 Edition), Edward N. Zalta (ed.), forthcoming URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/win2020/entries/other-minds/>>.
18. Azzouni, Jody. 1997. Applied Mathematics, Existential Commitment, and the Quine-Putnam Indispensability Thesis. *Philosophia Mathematica* (3) 5: 193-209.
19. Balaguer, Mark, "Fictionalism in the Philosophy of Mathematics", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Fall 2018 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/fall2018/entries/fictionalism-mathematics/>>.
20. Barlassina, Luca and Robert M. Gordon, "Folk Psychology as Mental Simulation", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2017 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/sum2017/entries/folkpsych-simulation/>>.
21. Barlow H. B. 2009. Grandmother cells, symmetry, and invariance: how the term arose and what the facts suggest. *The Cognitive Neurosciences*. 4th Edn, ed. Gazzaniga M. (Cambridge, MA: MIT Press). 309–320.
22. Barsalou, L. W. 1983. Ad Hoc Categories. *Memory & Cognition*. 11: 211–227.
23. Barsalou, L. W. 1987. The Instability of Graded Structure: Implications for the Nature of Concepts. In U. Neisser, ed., *Concepts and Conceptual Development: Ecological and Intellectual Factors in Categorization*. Cambridge: Cambridge University Press.
24. Barsalou, L. W. 1989. Intra-concept Similarity and Its Implications for Inter-concept Similarity. In S. Vosniadou and A. Ortony, eds., *Similarity and Analogical Reasoning*. New York: Cambridge University Press.

25. Barsalou, L. W. 1991. Deriving Categories to Achieve Goals. In G. H. Bower, ed., *The Psychology of Learning and Motivation: Advances in Research and Theory*. San Diego, Calif.: Academic Press.
26. Barsalou, L. W. 1993. Flexibility, Structure, and Linguistic Vagary in Concepts: Manifestations of a Compositional System of Perceptual Symbols. In A. Collins, S. Gathercole, M. Conway, and P. Morris, eds., *Theories of Memory*. Hillsdale, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates.
27. Barton, M. E., Komatsu L. K. 1989. Defining features of natural kinds and artifacts. *Journal of Psycholinguistic Research*. 18:433–47.
28. Barwich, Ann-Sophie. 2019. The Value of Failure in Science: The Story of Grandmother Cells in Neuroscience. *Frontiers in neuroscience*. 13: 1121.
29. Bennett, M. & Hacker, P. 2008. *History of Cognitive Neuroscience*. Oxford: Wiley-Blackwell.
30. Bennett, M., Dennett, D., Hacker, P., Searle, J. 2007. *Neuroscience and Philosophy: Brain, Mind, and Language*. New York: Columbia University Press.
31. Bird, Alexander and Emma Tobin, "Natural Kinds", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Spring 2018 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/spr2018/entries/natural-kinds/>>.
32. Block, N. 1980. *Readings in the Philosophy of Psychology*, Volumes 1. Cambridge, MA: Harvard University Press.
33. Bourget, David and Chalmers, David. 2014. What Do Philosophers Believe?. *Philosophical Studies*. September 2014, Volume 170, Issue 3, pp 465–500.
34. Brzović, Z. 2020. Natural Kinds. *The Internet Encyclopedia of Philosophy*, ISSN 2161-0002, <https://www.iep.utm.edu/>. 19.08.2020.
35. Buckner, Cameron and James Garson, "Connectionism", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Fall 2019 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/fall2019/entries/connectionism/>>.
36. Bueno, O. 2005. Dirac and the dispensability of mathematics. *Studies in History and Philosophy of Modern Physics*. 36, 465–490.
37. Carey, S. E. 1985. *Conceptual change in childhood*. Cambridge. MA: MIT Press.

38. Chakravartty, Anjan, "Scientific Realism", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2017 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = [<https://plato.stanford.edu/archives/sum2017/entries/scientific-realism/>](https://plato.stanford.edu/archives/sum2017/entries/scientific-realism/).
39. Chalmers, D. 1996. *The conscious mind: In search of a fundamental theory*. Oxford University Press. New York.
40. Chemero, A. 2009. *Radical Embodied Cognitive Science*. Cambridge, MA: MIT Press.
41. Chierchia, Gennaro. 1998. Reference to kinds across languages. *Natural Language Semantics* 6.4:339-405.
42. Churchland, Patricia. 1986. *Neurophilosophy. Toward a Unified Science of Mind/Brain*. MIT Press. Cambridge Massachusetts.
43. Churchland, Patricia. 1994. Can Neurobiology Teach us Anything about Consciousness?. *Proceedings and Addresses of the American Philosophical Association*. Vol. 67, No. 4, pp. 23–40.
44. Churchland, Paul. 1981. Eliminative Materialism and the Propositional Attitudes. *The Journal of Philosophy*. 72. Vol. 78. No. 2, pp. 67–90.
45. Conrad, C. 1972. Cognitive economy in semantic memory. *Journal of Experimental Psychology*. 92: 148–154.
46. Daly, Chris. 2010. *An introduction to philosophical methods*. Toronto: Broadview.
47. David, Marian, "The Correspondence Theory of Truth", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Fall 2016 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = [<https://plato.stanford.edu/archives/fall2016/entries/truth-correspondence/>](https://plato.stanford.edu/archives/fall2016/entries/truth-correspondence/).
48. Davidson, Donald. 1973. "On the Very Idea of a Conceptual Scheme". *Proceedings and Addresses of the American Philosophical Association*. Vol. 47 (1973 – 1974): 5-20.
49. Debruyne, H., Portzky, M., Van den Eynde, F., Audenaert, K. 2009. Cotard's Syndrome: A Review. *Current Psychiatry Reports*. vol. 11, pp. 197–202.
50. Dennett, D. 1977. A Cure for the Common Code. Reprinted in D. Dennett (1978) *Brainstorms*. Cambridge, MA: MIT Press.
51. Dennett, D. 1989. *The Intentional Stance*. Cambridge, Massachusetts, London, England. MIT Press.
52. Descartes, R. 1641. *Meditations On First Philosophy*. 1996. Cambridge University Press.

53. Dummett, M. 1993. *Seas of Language*. Oxford: Oxford University Press.
54. Dupré, J. 1993. *The Disorder of Things : Metaphysical Foundations of the Disunity of Science*. Cambridge MA: Harvard University Press.
55. Earl, Dennis. 2020. The Classical Theory of Concepts. *The Internet Encyclopedia of Philosophy*. ISSN 2161-0002, <https://www.iep.utm.edu/>, 21.03.2020.
56. Engel, Pascal. 2011. Les concepts neufs de l'empereur. *Revue philosophique de la France et de l'étranger*. 136(2): 231-245.
57. Eysenck, Michael and Keane, Mark. 2000. *Cognitive psychology. A Student's Handbook*, 4th edition. Hove and New York: Psychology Press Ltd.
58. Fodor, J. 1975. *The Language of Thought*. New York: Thomas Y. Crowell.
59. Fodor, J. 1981. *Representations: Philosophical Essays on the Foundations of Cognitive Science*. The Harvester Press Limited. Brighton.
60. Fodor, J. 1998. *Concepts: Where Cognitive Science Went Wrong*. New York: Oxford University Press.
61. Gelman, S. A. 1988. The development of induction within natural kind and artifact categories. *Cognitive Psychology*. 20:65–95.
62. Gelman, S. A., J. D. Coley, and G. M. Gottfried. 1994. Essentialist Beliefs in Children: The Acquisition of Concepts and Theories. In L. A. Hirschfeld and S. A. Gelman, eds., *Mapping the Mind: Domain Specificity in Cognition and Culture*. Cambridge: Cambridge University Press.
63. Gettier, E. 1963. Is Justified True Belief Knowledge? *Analysis*. 23: 121–123.
64. Glanzberg, Michael, "Truth", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Fall 2018 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = [<https://plato.stanford.edu/archives/fall2018/entries/truth/>](https://plato.stanford.edu/archives/fall2018/entries/truth/).
65. Glaser, D. 1952. Some Effects of Ionizing Radiation on the Formation of Bubbles in Liquids. *Physical Review*. 87 (4): 665.
66. Goodman, N. 1976. *Languages of Art: An Approach to a Theory of Symbols*. Indianapolis, Ind.: Hackett.
67. Goodwin, G., Johnson-Laird, P.N. 2011. Mental models of Boolean concepts. *Cognitive Psychology*. 63, 34–59.

68. Graham, George, "Behaviorism", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Spring 2019 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/spr2019/entries/behaviorism/>>.
69. Guyer, Paul and Horstmann, Rolf-Peter, "Idealism", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2018 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/win2018/entries/idealism/>>.
70. Hampton, J. A. 1995. Testing the Prototype Theory of Concepts. *Journal of Memory & Language*. 34: 686–708.
71. Hansson, Sven Ove, "Science and Pseudo-Science", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2017 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/sum2017/entries/pseudo-science/>>.
72. Hempel, C., Oppenheim, P. 1948. Studies in the Logic of Explanation. *Philosophy of Science*. Vol. 15, No. 2, Apr., 1948, pp. 135–175.
73. Irvine, E., Sprevak, M. 2020. *Eliminativism About Consciousness*. The Oxford Handbook of the Philosophy of Consciousness. Oxford: Oxford University Press.
74. Johnson, Michael. Compositionality in Language. *The Internet Encyclopedia of Philosophy*. ISSN 2161-0002. <https://www.iep.utm.edu/composit/>. 24.02.2020.
75. Keil, F. 1989. *Concepts, Kinds, and Cognitive Development*. Cambridge, MA: MIT Press.
76. Khemlani, S., Goodwin, G. 2010. The function and representation of concepts. *Behavioral and Brain Sciences*. 33, 195–244.
77. Knowlton, B. J. 1997. Declarative and Nondeclarative Knowledge: Insights from Cognitive Neuroscience. In K. Lamberts and D. R. Shanks, eds., *Knowledge, Concepts, and Categories*. Cambridge: MIT Press.
78. Knowlton, B. J., and L. R. Squire. 1993. The Learning of Categories: Parallel Brain Systems for Item Memory and Category Knowledge. *Science*. 262: 1747–1749.
79. Krifka, Manfred. 1995. Common nouns: a contrastive analysis of Chinese and English. *The Generic Book*, ed. by Gregory N. Carlson & Francis Jeffrey Pelletier, 398-411. Chicago: University of Chicago Press.
80. Kunda, Z., Miller, D. and Claire, T. 1990. Combining Social Concepts: The Role of Causal Reasoning. *Cognitive Science*. 14: 11–46.

81. Laurence, S., Margolis E. 1997. Regress Arguments Against the Language of Thought. *Analysis*. 57(1): 60–66.
82. Levin, Janet, "Functionalism", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Fall 2018 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/fall2018/entries/functionalism/>>.
83. Lewis, D. 1966. An Argument for the Identity Theory. Reprinted in D. Rosenthal. ed., *Materialism and the Mind-Body Problem*, Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1971.
84. Linnebo, Øystein, "Platonism in the Philosophy of Mathematics", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Spring 2018 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/spr2018/entries/platonism-mathematics/>>.
85. Liu, Feng-hsi. 2014. Quantification and the Count-Mass Distinction in Mandarin Chinese. *Peaches and Plums*, 153-180.
86. Machery, E. 2005. Concepts are not a natural kind. *Philosophy of Science*. 72: 444–467.
87. Machery, E. 2007. Concept empiricism: A methodological critique. *Cognition*. Volume 104, Issue 1, July 2007, Pages 19-46.
88. Machery, E. 2009. *Doing without concepts*. New York. Oxford University Press.
89. Machery, E. 2010. Precis of *Doing Without Concepts*, *Behavioral and Brain Sciences*. 33: 195–244.
90. Malt, B. C. 1994. Water Is Not H₂O. *Cognitive Psychology*. 27: 41–70.
91. Malt, B. C., and E. C. Johnson. 1992. Do Artifact Concepts Have Cores? *Journal of Memory & Language*. 31: 195–217.
92. Mandik, P. 2014. *This is philosophy of mind*. Wiley-Blackwell. New York.
93. Marcus, R. 2015. The Eleatic and the Indispensabilist. *Theoria: An International Journal for Theory, History and Foundations of Science*, 30(3), 415-429.
94. Margolis, Eric and Laurence, Stephen, "Concepts", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Spring 2014 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/spr2014/entries/concepts/>>.
95. Medin, D. L. and Schaffer, M. M. 1978. Context theory of classification learning. *Psychological Review*. 85: 207-238.

96. Medin, D. L., and A. Ortony. 1989. Psychological Essentialism. In S. Vosniadou and A. Ortony, eds. *Similarity and Analogical Reasoning*. Cambridge: Cambridge University Press.
97. Medin, D. L., and E. Shoben. 1988. Context and Structure in Conceptual Combination. *Cognitive Psychology*. 20: 158–190.
98. Medin, D., Lynch, E., Solomon, K. 2000. Are There Kinds Of Concepts?. *Annual Review of Psychology*. 51:121–147.
99. Menzel, Christopher, "Actualism", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2018 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/sum2018/entries/actualism/>>.
100. Menzies, Peter and Helen Beebe, "Counterfactual Theories of Causation", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2020 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/win2020/entries/causation-counterfactual/>>.
101. Michaelson, Eliot and Reimer, Marga, "Reference", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Spring 2019 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/spr2019/entries/reference/>>.
102. Mikkola, Mari, "Feminist Perspectives on Sex and Gender", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Fall 2019 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/fall2019/entries/feminism-gender/>>.
103. Miller, Alexander, "Realism", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2016 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/win2016/entries/realism/>>.
104. Murphy, G. L. 1988. Comprehending Complex Concepts. *Cognitive Science*. 12: 529–562.
105. Murphy, G. L., and Medin, D. L. 1985. The role of theories in conceptual coherence. *Psychological Review*. 92: 289-316.
106. Nichols, S., and S. Stich. 2003. *Mindreading: An Integrated Account of Pretence, Self-awareness, and Understanding Other Minds*. Oxford: Oxford University Press.
107. Nigel, Thomas, J.T., "Mental Imagery", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2019 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/sum2019/entries/mental-imagery/>>.

108. Nisbett, R., Wilson, T. 1977. Telling More Than We Can Know: Verbal Reports On Mental Processes. *Psychological Review*. Vol. 84, No. 3, pp. 231 – 259.
109. Osherson, D. N., and Smith, E. E. 1981. On the Adequacy of Prototype Theory as a Theory of Concepts. *Cognition*. 9: 35–58.
110. Papineau, David, "Naturalism", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2020 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/sum2020/entries/naturalism/>>.
111. Pashler, H. 2013. *Encyclopedia of the mind*. University of California, San Diego.
112. Peacocke, C. 1992. *A Study of Concepts*. Cambridge. MA: MIT Press.
113. Pitt, David, "Mental Representation", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2018 Edition), Edward N. Zalta (ed.), forthcoming URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/win2018/entries/mental-representation/>>.
114. Polger, T. 2020. Functionalism. *The Internet Encyclopedia of Philosophy*. ISSN 2161-0002, <https://www.iep.utm.edu/>, 04.11.2020.
115. Prinz, J. 2002. *Furnishing the Mind: Concepts and Their Perceptual Basis*. Cambridge. MA.: MIT Press.
116. Putnam, H. 1975. The Meaning of “Meaning”. In H. Putnam, *Philosophical Papers*, vol. 2: *Mind, Language, and Reality*. Cambridge: Cambridge University Press.
117. Quine, W. V. 1951. Two Dogmas of Empiricism. *Philosophical Review* 60: 20–43.
118. Quine, W.V.O., 1960. *Word and Object*. Cambridge MA: MIT Press.
119. Quiroga R. Q., Fried I., Koch C. 2013. Brain cells for grandmother. *Sci. Am.* 308: 30–35.
120. Ramsey, William, "Eliminative Materialism", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2020 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/sum2020/entries/materialism-eliminative/>>.
121. Rescorla, Michael, "The Language of Thought Hypothesis", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2019 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/sum2019/entries/language-thought/>>.
122. Rey, G. 1983. Concepts and Stereotypes. *Cognition*. 15: 237–262.
123. Rips, L. J. 1989. Similarity, typicality and categorization. In A. Ortony & S. Vosniadou (Eds.). *Similarity and analogical reasoning*. Cambridge: Cambridge University Press.

124. Rips, L., Estin P. 1998. Components of objects and events. *Journal of Memory and Language*. 39:309–30.
125. Rips, L.J., & Collins, A. 1993. Categories and resemblance. *Journal of Experimental Psychology: General*. 122: 468–486.
126. Robertson, Teresa and Atkins, Philip, "Essential vs. Accidental Properties", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Spring 2018 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/spr2018/entries/essential-accidental/>>.
127. Robinson, Howard, "Dualism", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Fall 2020 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/fall2020/entries/dualism/>>.
128. Robinson, William, "Epiphenomenalism", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2019 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/sum2019/entries/epiphenomenalism/>>.
129. Rosch E., Mervis C. B., Gray W. D., Johnson D. M., Boyes-Braem P. 1976. Basic objects in natural categories. *Cognitive Psychology*. 8:382–439.
130. Rosch, E. 1973. Natural categories. *Cognitive Psychology*, 4, 328–350.
131. Rosch, E. 1975. Universals and Cultural Specifics in Human Categorization. In R. Brislin, S. Bochner, and W. Honner, eds., *Cross Cultural Perspectives on Learning*. New York: Halsted.
132. Rosch, E. and C. B. Mervis. 1975. Family Resemblances: Studies in the Internal Structure of Categories. *Cognitive Psychology* 7: 573–605.
133. Rosen, Gideon, "Abstract Objects", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2018 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/win2018/entries/abstract-objects/>>.
134. Samuels, R., Ferreira, M. 2010. Précis of *Doing without Concepts*. *Behavioral and Brain Sciences*, 33, 195–244.
135. Schwitzgebel, Eric, "Belief", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2015 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/sum2015/entries/belief/>>.

136. Schwitzgebel, Eric, "Introspection", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2016 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <https://plato.stanford.edu/archives/win2016/entries/introspection/>.
137. Shapiro, S. 1997. *Philosophy of Mathematics: Structure and Ontology*. New York: Oxford University Press.
138. Sloman, S. A. 1993. Feature-Based Induction. *Cognitive Psychology* 25: 231–280.
139. Smart, J. J. C., "The Mind/Brain Identity Theory", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Spring 2017 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <https://plato.stanford.edu/archives/spr2017/entries/mind-identity/>.
140. Smith, E. E. 1989. Concepts and Induction. In M. Posner, ed., *Foundations of Cognitive Science*. Cambridge: MIT Press.
141. Standing, L. 1973. Learning 10000 pictures. *Quarterly Journal of Experimental Psychology*. 25:2, 207-222.
142. Stich, S. 1991. Do True Believers Exist?. *Aristotelian Society Supplement*. 65: 229–44.
143. Stich, S. 1996. *Deconstructing the Mind*. New York: Oxford University Press.
144. Stoljar, D. 2010. *Physicalism*. Routledge.
145. Stoljar, Daniel and Damnjanovic, Nic, "The Deflationary Theory of Truth", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Fall 2014 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <https://plato.stanford.edu/archives/fall2014/entries/truth-deflationary/>.
146. Stoljar, Daniel, "Physicalism", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2017 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <https://plato.stanford.edu/archives/win2017/entries/physicalism/>.
147. Szabó, Zoltán Gendler, "Compositionality", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2017 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <https://plato.stanford.edu/archives/sum2017/entries/compositionality/>.
148. Taylor, H., Vickers, P. 2017. Conceptual fragmentation and the rise of eliminativism. *Euro Jnl Phil Sci* 7. 17–40.
149. Thomasson, A.L. 2008. Existence questions. *Philos Stud*. 141, 63–78.
150. Thomson, J.J. 1897. Cathode Rays. *Philosophical Magazine*. 44 (269): 293–316.
151. Thornton, S. 2020. Solipsism and the Problem of Other Minds. *The Internet Encyclopedia of Philosophy*. ISSN 2161-0002, <https://www.iep.utm.edu/>, 07.11.2020.

152. Tootell, R. B. H., Silverman M. S., Switkes E., De Valois R. L. 1982. Deoxyglucose Analysis of Retinotopic Organization in Primate Striate Cortex. *Science*. 218: 902–904.
153. Uttal, William. 2004. *Dualism: The Original Sin of Cognitivism*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
154. Vaidya, Anand, "The Epistemology of Modality", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2017 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/win2017/entries/modality-epistemology/>>.
155. Weinberg, J.M., Yarlett, D., Ramscar, M. et al. 2003. Jesse J. Prinz, *Furnishing the Mind: Concepts and their Perceptual Basis*. Cambridge, Mass.: MIT Press, 2002. *Metascience* 12, 279–303 (2003).
156. Weiskopf, D. 2009. The Plurality of Concepts. *Synthese*. 169: 145–173.
157. Wilkes, K. 1993. The Relationship Between Scientific and Common Sense Psychology. in S. Christensen and D. Turner (eds.). *Folk Psychology and the Philosophy of Mind*. Hillsdale NJ: Lawrence Erlbaum. pp 144–187.
158. Wittgenstein, L. 1953. *Recherches Philosophiques*. Gallimard. 2014.
159. Young, James O., "The Coherence Theory of Truth", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Fall 2018 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/fall2018/entries/truth-coherence/>>.